

ข้อกำหนดตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืชสมุนไพร

มกษ. 3502-2561

กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 กรมวิชาการเกษตร

ข้อกำหนดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชสมุนไพร

มกษ.3502-2561 (ข้อกำหนดหลัก และข้อกำหนดรอง)

ข้อกำหนดที่ 1 : น้ำ

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตภัณฑ์ที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ให้วิเคราะห์น้ำ (1.1)	หลัก
1.2 กรณีใช้น้ำเสียจากโรงงานฯ หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนได้พิสูจน์แล้วว่าน้ำผ่าน การบำบัดน้ำเสียและนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้ (1.2)	หลัก
1.3 กรณีที่มีการใช้น้ำล้างผลิตผลเพื่อกำจัดสิ่งสกปรกเบื้องต้น ต้องใช้น้ำสะอาดที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน (1.7)	หลัก
1.4 น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มหรือเทียบเท่าโดยให้ความสำคัญกับน้ำที่สัมผัสผลิตผลส่วนที่บริโภคได้ หรือน้ำที่ตกค้างบนผลิตผลที่มีพื้นผิวไม่เรียบ (1.8)	รอง
1.5 เก็บตัวอย่างน้ำที่ใช้ในแปลงปลูกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มการผลิตและในช่วงเวลาที่มีสภาวะแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน (1.3)	รอง
1.6 น้ำที่ใช้ละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตรควรมีคุณภาพที่ดี (1.4)	รอง
1.7 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากการใช้งาน เช่น น้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ (1.5)	รอง

ข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลิตผลและผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพรหากมีความเสี่ยงฯ ให้วิเคราะห์ดินและเก็บผลวิเคราะห์ฯ ไว้เป็นหลักฐาน (2.1)	หลัก
2.2 กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่ามีวิธีการบำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้ (2.2)	หลัก
2.3 พื้นที่ในการผลิต ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (2.8)	หลัก
2.4 เก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และในช่วงที่มีสภาวะแวดล้อมเสี่ยงฯ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน (2.3)	รอง
2.5 มีการวางแผนจัดทำแปลงหรือปรับปรุงแปลงโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพผลิตผล และสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน (2.4)	รอง
2.6 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงโดยระบุชื่อเจ้าของพื้นที่สถานที่ติดต่อชื่อผู้ดูแล (ถ้ามี) ที่ตั้งแปลง แผนผังที่ตั้งแปลงแผนผังแปลงปลูกชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก (2.6)	รอง

ข้อกำหนดที่ 3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
3.1 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียน หยุดใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อนเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำในฉลาก หรือคำแนะนำของทางราชการ กรณีสงสัยให้สุ่มผลผลิตวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลผลิต ถ้าผลวิเคราะห์ เกินค่ามาตรฐาน ให้ตรวจสอบหาสาเหตุและแก้ไข รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน และตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา รวมถึงดำเนินการแก้ไข ป้องกันการเกิดซ้ำ รวมถึงบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ (3.1)	หลัก
3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (3.2)	หลัก
3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออกห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ และให้ใช้ข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า (3.3)	หลัก
3.4 ทำความสะอาดเครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรและอุปกรณ์หลังการใช้ทุกครั้ง และกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม (3.11)	หลัก
3.5 มีการบันทึกรายการหรือจัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เก็บไว้ในสถานที่เก็บ (3.14)	หลัก
3.6 ผู้ปฏิบัติงาน และ/หรือผู้ควบคุมต้องมีความรู้ ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่น และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง (3.15)	หลัก
3.7 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ หัวฉีด วิธีการพ่นที่ถูกต้องโดยตรวจสอบให้อยู่ในสภาพพร้อมจะใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (3.5)	รอง
3.8 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียว ให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง (3.8)	รอง
3.9 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วต้องทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ (3.12)	รอง
3.10 เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุ ต้องเก็บในสถานที่เฉพาะและทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ (3.13)	รอง
3.11 ผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้ในการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (3.16)	รอง
3.12 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากาก หรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และสวมรองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ (3.17)	รอง
3.13 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา รวมถึงต้องระวังละอองวัตถุอันตรายทางการเกษตร พุ้งกระจายไปปนเปื้อนแปลงใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อม (3.18)	รอง
3.14 ต้องอาบน้ำ สระผมและเปลี่ยนเสื้อผ้า ทันทีหลังพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรและต้องนำเสื้อผ้าไปซักให้สะอาดทุกครั้ง โดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ (3.19)	รอง

ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
4.1 มีแผนควบคุมการผลิต เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และ/หรือคุณภาพ ของผลิตภัณฑ์ และ/หรือสิ่งแวดล้อม และ/หรือสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน (4.1)	หลัก
4.2 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ตรงตามพันธุ์/ชนิด สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติของเมล็ดพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ได้ (4.3)	หลัก
4.3 ไม่ใช่สิ่งขบถายของคนมาเป็นปุ๋ย (4.6)	หลัก
4.4 ใช้วิธีการปลูกและการดูแลรักษาที่เหมาะสมตามชนิดของพืชสมุนไพรโดยคำนึงถึงการผลิตสารสำคัญ ใช้ตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ หรือตามข้อมูลทางวิชาการ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (4.13)	หลัก
4.5 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของพืชสมุนไพร โดยคำนึงถึงการผลิตสารสำคัญ ตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการหรือตามข้อมูลทางวิชาการ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (4.14)	หลัก
4.6 กรณีที่มีการปลูกพืชสมุนไพรเป็นพืชแซมต้องจัดการไม่ให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ในพืชหลัก (4.15)	หลัก
4.7 จัดทำรายการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปี ที่จัดซื้อ และบันทึกข้อมูล (4.2)	รอง
4.8 มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์ เคมี และกายภาพสู่ผลิตภัณฑ์ในระดับที่จะทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค และคุณภาพของพืชสมุนไพร และใช้ปุ๋ยที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร (4.4)	รอง
4.9 หากผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์ม ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ หรือผ่านกระบวนการอื่นอย่างเพียงพอที่ไม่ทำให้เกิดโรคสู่คนทั้งนี้ให้บันทึกข้อมูล ระบุวิธีการ วันที่ และช่วงเวลาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (4.5)	รอง
4.10 พื้นที่เก็บรักษา ผสม และขนย้ายปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน หรือพื้นที่สำหรับหมักปุ๋ยอินทรีย์ ต้องแยกเป็นสัดส่วนไม่ปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร และแหล่งน้ำ (4.7)	รอง
4.11 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละครั้ง หากพบว่ามีความคลาดเคลื่อน ต้องปรับปรุง ซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน (4.11)	รอง
4.12 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและขนส่งผลิตภัณฑ์ทุกครั้งทั้งก่อนและหลังการใช้งาน (4.12)	รอง
4.13 มีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทั้งนี้ต้องไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และคุณภาพของพืชสมุนไพร และสิ่งแวดล้อม (4.16)	รอง
4.14 ตรวจสอบการเข้าทำลายของศัตรูพืชในแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากเกิดความเสียหายให้ใช้วิธีที่เหมาะสมในการป้องกันกำจัด (4.17)	รอง
4.15 มีการควบคุมและกำจัดวัชพืช ให้อยู่ในระดับที่ไม่เสียหายต่อการเจริญเติบโตของพืชสมุนไพร (4.18)	รอง

ข้อกำหนดที่ 5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
5.1 เก็บเกี่ยวพืชสมุนไพรแต่ละชนิดในระยะเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงปริมาณสารสำคัญ (5.1)	หลัก
5.2 เก็บเกี่ยวด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะขึ้นอยู่กับชนิดของพืชสมุนไพรไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพและต้นพืช (5.2)	หลัก
5.3 อุปกรณ์ และภาชนะบรรจุวัสดุที่สัมผัสกับพืชสมุนไพรโดยตรงต้องสะอาดไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน(5.4)	หลัก
5.4 มีการจัดการผลิตผลในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวในแปลงปลูกต้องเหมาะสม สามารถป้องกันการชูดขีด หรือการกระแทก รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผลอื่นเนื่องจาก ความร้อนและแสงแดด เพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพของคุณภาพของพืชสมุนไพร (5.5)	หลัก
5.5 มีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และ/หรือลดความชื้นที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของพืชสมุนไพร และให้ความชื้นเป็นไปตามข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (5.10)	หลัก
5.6 สถานที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสามารถป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของวัตถุดิบสมุนไพรได้ (5.12)	หลัก
5.7 ป้องกันสัตว์เลื้อยคลานให้อยู่ในบริเวณปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานที่เก็บรักษา หากมีความเสี่ยงในการเป็นพาหะนำโรค ให้มีมาตรการป้องกัน (5.13)	หลัก
5.8 มีการป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตผลที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงแล้ว และไม่วางสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง (5.3)	รอง
5.9 ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปนเปื้อน และสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน (5.6)	รอง
5.10 เลือกใช้ภาชนะที่เหมาะสมในการบรรจุขั้นต้น เพื่อการขนถ่ายผลิตผลจากภายในพื้นที่แปลงปลูกไปยังพื้นที่จัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (5.7)	รอง
5.11 การขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวังและป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อพืชสมุนไพร (5.11)	รอง
5.12 ขนส่งผลิตผลที่บรรจุในภาชนะแล้ว ด้วยความระมัดระวัง ไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยว (5.9)	รอง
5.13 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยว และภาชนะบรรจุ ให้เป็นสัดส่วน โดยแยกออกจากปุ๋ย และให้มีการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค (5.11)	รอง

ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บรักษา และการขนย้าย

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
6.1 สถานที่เก็บพืชสมุนไพรต้องถูกสุขลักษณะ อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สามารถป้องกันความชื้นจากภายนอก แสงแดด และการปนเปื้อนจากวัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรคได้(6.1)	หลัก
6.2 ภาชนะบรรจุต้องสะอาด ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตราย และกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งสามารถป้องกันแสงหรือพรางแสงได้ โดยให้มีความเหมาะสมต่อชนิดของวัตถุดิบสมุนไพร (6.2)	หลัก
6.3 ภาชนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตรายและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งสามารถป้องกันแสงได้ โดยให้มีความเหมาะสมต่อชนิดของพืชสมุนไพร (6.5)	หลัก
6.4 มีมาตรการป้องกันไม่ให้พืชสมุนไพรมีความชื้นเพิ่มขึ้นระหว่างการขนย้าย (6.6)	หลัก
6.5 มีวัสดุรองพื้นก่อนวางภาชนะบรรจุวัตถุดิบสมุนไพร (6.3)	รอง
6.6 มีมาตรการการป้องกันศัตรูพืชในโรงเก็บในกรณีที่ต้องใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดข้อ 3 (6.4)	รอง

ข้อกำหนดที่ 7 สุขลักษณะส่วนบุคคล

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
7.1 ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้ที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์โดยตรงโดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ (7.2)	หลัก
7.2 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรมด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ (7.1)	รอง
7.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียต่างๆ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลิตภัณฑ์ (7.3)	รอง
7.4 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (7.5)	รอง
7.5 กรณีที่มีบุคคลภายนอกเข้ามาในบริเวณที่ผลิตควรมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ หรือพืชสมุนไพร (7.9)	รอง

ข้อกำหนดที่ 8 การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
8.1 กรณีแหล่งน้ำและพื้นที่ปลูกอยู่ในสถานะเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ให้มีบันทึกผลการวิเคราะห์น้ำและดิน (1.1,1.3, 2.1 และ 2.3) (8.1)	หลัก
8.2 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ อย่างน้อยให้ ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและวิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (3.1) (8.5)	หลัก
8.3 มีบันทึกหรือบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่จัดเก็บ (3.14) (8.7)	หลัก
8.4 มีแผนควบคุมการผลิต (4.1) (8.8)	หลัก
8.5 มีบันทึกรายการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ที่น่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปีที่จัดซื้อ (4.2 และ 4.3) (8.9)	หลัก
8.6 มีการบันทึกข้อมูลของผลผลิต ได้แก่ วันที่ปลูก ปริมาณการผลิต วันที่เก็บเกี่ยวผลผลิตสด วันที่เก็บผลผลิตแห้ง วันที่บรรจุ และวันที่ส่งมอบ (5) (8.11)	หลัก
8.7 มีบันทึกผลการวิเคราะห์น้ำและดินในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน (1.3 และ 2.3) (8.2)	รอง
8.7 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก (2.6) (8.3)	รอง

ตัวเลขในวงเล็บอ้างอิงถึงข้อกำหนดตามเล่มมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชสมุนไพร มกษ.3502-2561

เกณฑ์ตัดสินในการรับรอง

ข้อกำหนดหลัก ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักครบทุกข้อ (100%)

ข้อกำหนดรอง เป็นไปตามข้อกำหนดรองไม่น้อยกว่า 70% ของข้อกำหนดรองทั้งหมด

กรณีต่ออายุใบรับรองต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง